

КН.ПО.3.1.10.280423 – за информация

Обосновка към методология и критерии за подбор на операция „Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в предучилищното образование“

През програмен период 2014-2020 България предприе значителни реформи за модернизация на образованието, чрез промяна на нормативната уредба. Съществена новост на приетия Закон за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) е въвеждането в нормативната рамка на политиките за приобщаващо образование. Принципите на приобщаващото образование, са неизменна част от правото на образование и се реализират в съответствие с принципите в чл. 3, ал. 2 на ЗПУО. Един от основните нормативни документи въвеждащи и утвърждаващи приобщаващото образование в страната е Наредбата за приобщаващо образование, която определя държавният образователен стандарт за приобщаващото образование и в частност условията и реда за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, съобразно индивидуалните им потребности.

Приобщаващото образование е приоритетна образователна политика, която гарантира осъществяването на диференциран и индивидуализиран подход към всяко дете и ученик спрямо неговите индивидуални потребности, способности и интереси. Предучилищното образование има ключова роля за създаване на мотивация за учене и за полагане на основите за учене през целия живот. Ранните години от живота са решаващи за по-нататъшното развитие както на интелекта, така и за социалната и емоционалната интелигентност на личността. Политиките за приобщаване в предучилищното образование предвиждат прилагането на мерки за обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие, за насърчаване участието и за преодоляване на обучителните затруднения с акцент върху овладяването на български език, за деца, за които българският език не е майчин, включително роми, което да окаже благоприятно въздействие за тяхната личностна и социалната реализация, както и за включване и трайно приобщаване в образование на децата със специални образователни потребности и други уязвими групи.

Съгласно Стратегическата рамка за образование, обучение и учене в Република България (2021-2030) приобщаващото образование остава приоритетна образователна политика, която гарантира осъществяването на диференциран и индивидуализиран подход към всяко дете и ученик спрямо неговите индивидуални потребности, способности и интереси.

През програмен период 2014-2020 г. ОПНОИР бе един от основните инструменти за модернизация на образователната система и извършване на реформа в предучилищното и училищното образование, като през целият програмен период бе поставен фокус върху подкрепа за политиките за личностно развитие на децата и учениците от уязвими групи. В подкрепа на реформите в образователната система в областта на приобщаващото образование в дейности по приоритетни оси 2 и 3 на ОПНОИР са включени 191 520 деца и ученици от уязвими групи, като по проект „Активно приобщаване в предучилищното образование“ през учебната 2021/2022 г. децата в детска градина, които участват в дейности по проекта са 41 938 деца, което е ръст спрямо учебната 2020/2021 г., където са обхванати 36 753 деца. Подкрепа за личностно развитие за друга уязвима група - деца и ученици със СОП в предучилищното и училищното образование през учебната 2020/2021 обхваща вече 19 000 деца и ученици или ръст от 4 770 спрямо учебната 2016/2017 в резултат на финансираните от ОПНОИР проекти. Съществен фактор в постигнатите резултати по отношение на предучилищното образование е

КН.ПО.3.1.10.280423 – за информация

че по проект „Активно приобщаване в предучилищното образование“ през учебната 2020/2021 г. се наблюдава положителна тенденция по отношение напредъка в обучението по български език – 20 433 е броят на децата от уязвими групи, които са включени в допълнително обучение по български език. От тях 19 833 са показали напредък по отношение на владенето му или това са 97% от децата. Изключително висок е и дялът на децата от маргинализираните общности участващи по проекта, които са записани в първи клас след завършване на детска градина – 96% за учебните 2019/2020 и 2020/2021 години.

Постигнатото през програмен период 2014-2020 г. по проектите по ОПНОИР идентифицира нуждата от продължаване на подкрепата през програмен период 2021-2027 г. за предучилищното образование и реализиране на политиките за приобщаващо образование за личностно развитие на всяко едно дете или ученик съобразно неговите индивидуални потребности и тяхното утвърждаване.

Едно от основните предизвикателства, идентифицирани в Програма „Образование“ 2021-2027 г., е свързано с подобряване на приобщаващия характер на образователната система, надграждане на условията за личностно развитие на всяко дете и намаляване на дела на преждевременно напускащите образование. Необходимо е и продължаване на системните усилия за приобщаващото образование на уязвимите групи особено в контекста на преодоляване на последствията от COVID-19 кризата и дигиталната трансформация. Неблагоприятните ефекти от пандемията COVID-19 увеличиха образователните неравенства, като едни от най-тежко засегнатите са децата от уязвими групи. За целта по операция „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“ (REACT-EU) ще се финансират дейности, обхващащи и предучилищното образование. Осигурява се демаркация между настоящата операция и цитираните две операции по ОПНОИР - „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“ и „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“ (REACT-EU) по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г., тъй като реалното изпълнение на дейностите по двете операции от ОПНОИР и настоящата операция от ПО няма да се застъпват във времето. Дейностите по проект BG05M2OP001-3.005 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“ са обезпечени финансово до 30.06.2023 г., а дейностите в детските градини по операция „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи.“ ще приключат до 31.12.2023 г. В тази връзка образователната система е изправена пред предизвикателството да съсредоточи усилията не само в подобряване на качеството на образованието, но и да минимизира негативните ефекти от пандемията и по-конкретно образователните неравенства, достъпа и задържането на децата в предучилищно и училищно образование. Затова от особена важност е подкрепата да не включва разпокъсаност спрямо целевите групи, а да предложи хоризонтален подход и осигуряване на равен шанс за образование на всички участници в образователния процес. Според „Вътрешна оценка на системните проекти с Конкретен бенефициент МОН, в процес на изпълнение“ изпълняваните системни проекти са ключов инструмент за подкрепа на провежданите политики и реформи в областта на образованието и обучението и за преодоляване на последиците от COVID-19. В тази връзка Програма „Образование“ адресира проблема като залага на операция от стратегическо значение, която да обхваща цялостно предучилищното образование, осигурявайки хоризонтална подкрепа на всяко дете според индивидуалните му потребности. По смисъла на чл. 2, т.5 от Регламент (ЕС) 2021/1060 операцията се разработва като **операция от стратегическо значение** с оглед констатациите и препоръките на Обзора на образованието и обучението 2020 за България, Доклада на ЕК за България 2020 г. в рамките на европейския семестър, Доклад на Световна банка (съгласно Споразумение за консултантски услуги от 12 февруари 2020 г. за преглед на публичните разходи в областта на науката, технологиите и иновациите и подкрепа за изграждане на подход, основан на

КН.ПО.3.1.10.280423 – за информация

доказателства за Националната стратегическа рамка в образованието 2030 г. между МОН и ИАПО), оценка на въздействието на ОРЕС на Института за изследвания в образованието (ИИО) и други. Операцията се планира за пет годишен период като се вземат предвид спецификите на образователния процес в предучилищното образование и участниците в образователния процес – деца, педагогически специалисти, родители, непедагогически персонал, както и други заинтересовани страни, съгласно националната нормативна рамка.

Операцията изисква конкретният бенефициент да бъде с висока степен на ангажираност, мотивация и разбиране на проблемите на приобщаващото образование в България. Конкретният бенефициент МОН е институцията, администрираща и организираща образователния процес (вкл. предучилищното образование) и въвеждането и изпълнението на политиките за приобщаващо образование, отговорно за реализиране на политиките съгласно Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030), както и по всички стратегически документи с хоризонт 2030 г. по направление „Образование“ като Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 (НПР БЪЛГАРИЯ 2030), Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021-2030 г., Национален план за възстановяване и устойчивост и други. Изборът на конкретен бенефициент е базиран на капацитета в управлението и изпълнението на проекти, натрупания опит и реализираните добри практики, които МОН осъществи през програмни периоди 2007-2013 (като междинно звено по ОПРЧР) и 2014-2020 г. и доказаните в тези програмни периоди възможности за хоризонтален обхват на децата от уязвими групи и успешно реализирани проекти като цяло. МОН е институцията, която има експертния и оперативния капацитет да разработва, консултира и провежда мерки и политики за предучилищно и приобщаващо образование, както и да гарантира синергия и устойчивост на проектите с националните политики. За целта в Методологията и критериите за подбор на настоящата операция и впоследствие в Условието за кандидатстване по процедурата се залага изискване кандидатът да опише в проектното си предложение начините, чрез които ще осигури възможност ползите от проекта за целевите групи да продължат да съществуват и след края на финансирането по проекта, както и да посочи потенциалните източници за финансиране след приключване на проекта и те са реалистични и надеждни.

Операцията от стратегическо значение ще допринесе и към Европейската гаранция за децата, за която са програмирани над 111 млн. лв. от ПО 2021-2027, както и ще осигури допълняемост с проект „Въвеждане на Национална рамка за качество на образованието и грижите в ранна детска възраст“, финансиран от Европейския съюз чрез Програма за подкрепа на структурните реформи и осъществен с подкрепата на Европейската комисия и ПРЧР 2021-2027, където по Приоритет 2 е предвидено предоставянето на социални и интегрирани здравно-социални услуги за достъп до здравни грижи за деца и родители от уязвими групи

Основната цел на операцията е: *Разгръщане на потенциала на децата от предучилищно образование чрез подкрепа за личностното им развитие за по-успешна социална реализация.*

Дейностите на операцията са насочени към изпълнение на **3 специфични цели**:

- *Подобряване приобщаващия характер на предучилищното образование с фокус върху децата от уязвими групи, в това число ромите за намаляване на необхванатите и отпаднали от образовани деца в задължителна училищна възраст;*
- *Повишаване на капацитета на институциите в системата на предучилищното образование за осъществяване на приобщаващо образование, в т.ч. чрез квалификация на педагогическите специалисти и на непедагогическия персонал, вкл.*

КН.ПО.3.1.10.280423 – за информация

образователните медиатори, подкрепящи децата и родителите от уязвими групи с фокус върху децата от уязвими групи, в това число роми;

- *Изграждане на подкрепяща общност за формиране на положителни нагласи и мотивация на родителите към образованието за пълноценно приобщаване на децата им в предучилищно образование.*

Съгласно идентифицираните нужди допустимите целеви групи по операцията са:

- деца от уязвими групи, вкл. от маргинализирани групи, такива с обучителни затруднения, с пропуски в усвояването на учебното съдържание, деца в риск от отпадане от образователната система, вкл. деца със СОП, в риск, с хронични заболявания и изявени дарби;
- родители на децата от уязвими групи.
- учители, други педагогически специалисти, вкл. специалисти от екипи за подкрепа за личностно развитие и непедagogически персонал; вкл. образователни медиатори, социални работници; експерти от РУО.

Планираните дейности са в съответствие с предизвикателствата и идентифицираните нужди на предучилищното образование, приоритетните политики за приобщаващия характер на предучилищното образование. Операцията е насочена и към прилагане на разработената Национална рамка за качество за образование и грижи в ранна детска възраст чрез пилотиране на мерки и в яслени групи в детски градини и апробиране на интегрирани модели в и между институциите за преминаване към единна система за ОГРДВ.

Дейност 1. Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти, вкл. нови в системата учители и експерти от РУО, за осъществяване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие, вкл. социално-емоционалното учене в детските градини, в т.ч. техни яслени групи и училища с групи за задължително предучилищно образование, както и обучения на непедagogическия персонал, вкл. образователни медиатори и социални работници за подпомагане на обучението, в съответствие с утвърдени програми за професионалното и кариерното им развитие. Дейността предвижда обучения на педагогически специалисти, непедagogически персонал, в т.ч. образователни медиатори, социални работници и др. непедagogически персонал, експерти от РУО, предоставящи експертно-методическа помощ по дейностите за личностно развитие, вкл. специалистите от екипите за подкрепа за личностно развитие на децата в детските градини/училища, ако е приложимо, в съответствие с идентифицираните нужди от подобряване на капацитета за осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие, съобразно индивидуалните потребности на всяко дете. Обученията следва да са насочени към повишаване на уменията, компетентностите и квалификацията на персонала в ежедневната пряка работа с децата при отчитане в пълна степен на потребностите и вижданията им, в системната работа със семействата им, както и с другите институции и заинтересовани страни, при използване на наличните ресурси за ефективно управление, формите и организацията за подпомагане на развитието и обучението на децата съгласно Национална рамка за качество за ОГРДВ¹. Обученията ще се провеждат след диагностика на нуждите на ниво детска градина/училище, ако е приложимо, в съответствие с утвърдени

¹ Проект на Национална рамка за качество за ОГРДВ в съответствие с Рамка на ЕС за качество на образованието и грижите в ранна детска възраст – Препоръка на Съвета от 22 май 2019 г. за висококачествени системи за образование и грижи в ранна детска възраст.

КН.ПО.3.1.10.280423 – за информация

програми за професионалното и кариерното развитие на специалистите, както и на образователните медиатори, и въз основа на анализ на нуждите за работа с деца от уязвими групи, вкл. маргинализирани като роми, с обучителни затруднения и/или в риск от отпадане от образование, със СОП, в риск, с хронични заболявания, както и за работа с родителите им в процеса на приобщаващото образование. Обученията са за различни категории обучаеми, с различна тематична насоченост и организационна форма и допринасят за постигане на **специфична цел** *„Повишаване на капацитета на институциите в системата на предучилищното образование за осъществяване на приобщаващо образование, в т.ч. чрез квалификация на педагогическите специалисти и на непедagogическия персонал, вкл. образователните медиатори, подкрепящи децата и родителите от уязвими групи с фокус върху децата от уязвими групи, в това число роми“*. За изпълнение на дейността ще бъдат използвани методики, инструментариуми и др. разработени по процедури BG05M2OP001-3.005 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“, BG05M2OP001-3.018 „Подкрепа за приобщаващо образование“.

Дейност 2 *„Интензивна работа с родители на ниво детска градина за формиране на положителни нагласи към образованието и за пълноценното им участие в образователния процес“*

- о Съвместни дейности на деца, родители, учители и непедagogически персонал, в т.ч. образователни медиатори, социални работници, помощник-учители/помощник-възпитатели и лидерски екипи за сближаване на общността в подкрепа на целите на образователната институция.

- о Подкрепящи дейности за родители от уязвими групи за мотивиране, осъзнаване и осъществяване на техните отговорности по възпитание, развитие, образование и отглеждане на децата им; за активно участие в живота на образователната институция, за формиране на мотивация за активно приобщаване на децата им в образователната система, за методи и форми на успешно сътрудничество между семейството и детската градина, .

- о Работа с родители от общността при включването им в инициативи в детските градини, вкл. допитвания по значими теми за създаване на условия за диалог, доверие и равнопоставеност при вземането на решенията за образованието на децата им, педагогическа, психологическа и социална подкрепа за родители на деца със СОП, с хронични заболявания, в риск, провеждане на тематични беседи, срещи с педагогически специалисти, дни на отворените врати и др.

Дейност 2 предвижда различни форми на системна работа с родители на деца, както от уязвимите групи, така и с родители на всички останали деца, като участници в процеса на приобщаващо образование. Интензивната работа с родители на деца от уязвими групи разчита на целенасочената работа на непедagogически специалисти – образователни медиатори като цели промяна на нагласите към образование и формиране у тях на мотивация за активно приобщаване на децата им в системата на предучилищното образование с цел продължаване на образованието на децата им в училищно образование. Съществена акцент в работата с родители на деца от уязвими групи е повишаване на социалните и гражданските им компетенции относно приобщаващото образование, както и обучението на родители от различните общности за формиране на толерантност и взаимно приемане на различието; обучение на родители на ученици със СОП, с хронични заболявания, в риск за активното им участие в процеса на приобщаващо образование. Интензивната работа с родителите е насочена

КН.ПО.3.1.10.280423 – за информация

към преодоляване на пречките, с които семействата може да се сблъскат при достъпа и използването на услуги за образование и грижи в ранна детска възраст, като например свързани с бедност, географско местоположение, негъвкаво работно време, пречки в семейства с деца със специални потребности, културни и езикови бариери, дискриминация, информация и мерки за ранно откриване на трудностите, съдействие и взаимодействие с други фактори за преодоляването им като социални, здравни служби и др. Дейност 2 допринася към **специфични цели** „Подобряване приобщаващия характер на предучилищното образование с фокус върху децата от уязвими групи, в това число роми, за намаляване на необхванатите и отпаднали от образовани деца в задължителна училищна възраст“ и „Изграждане на подкрепяща общност за формиране на положителни нагласи и мотивация на родителите към образованието за пълноценно приобщаване на децата им в предучилищно образование“.

Дейност 2 предвижда организиране и провеждане на събития на ниво детска градина, и/или между детски градини, и/или участие в събития/мероприятия/дискусии/кръгли маси, конференции, семинари, тематични беседи, дни на отворените врати, срещи с мотивиращи личности и др., свързани с мотивацията на участниците в образователния процес за активното приобщаване на децата от уязвими групи в образователната система. Интензивната работа с родители разчита на целенасочената работа на непедагогически специалисти като за назначени образователни медиатори/социални работници, включително и новоназначените, се осигуряват възнаграждения за персонала и участие в обучения при демаркация на ниво лице с Националната програма „Подкрепа на образователни медиатори и социални работници“, поа процедура BG05M2OP001-3.005-0004 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“ и други подобни.

Дейност 3. „Допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца със СОП, в риск, с хронични заболявания и изявени дарби за трайно приобщаване в предучилищното образование“.

о Подобряване на образователната среда, прилагане на програми и осъществяване на индивидуална и групово работа за психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;

о Подкрепа за развиване на интересите и способностите на децата с изявени дарби; стимулиране овладяването на ключови компетентности с цел подготовка за самостоятелен и независим живот и за личностна реализация на деца със СОП, в риск, с хронични заболявания и изявени дарби; за стимулиране и разгръщане на творческия им потенциал, в т. ч. прилагане на методики/модели/форми за диференциран подход на обучение и по-лесна проходимост между образователните етапи.;

Допълнителната подкрепа за личностно развитие следва да се предоставя въз основа на оценка индивидуалните потребности на децата. По Дейност 3 следва да се ползват и прилагат разработените по ОПНОИР 2014-2020 специални учебни програми, специализирани дидактически материали, инструменти и методики за деца със СОП, в с хронични заболявания, в риск и с изявени дарби.

Дейност 3 допринася основно към **специфични цели** „Подобряване приобщаващия характер на предучилищното образование с фокус върху децата от уязвими групи, в това число роми, за намаляване на необхванатите и отпаднали от образование деца в

КН.ПО.3.1.10.280423 – за информация

задължителна училищна възраст“ и „Изграждане на подкрепяща общност за формиране на положителни нагласи и мотивация на родителите към образованието за пълноценно приобщаване на децата им в предучилищно образование“

Назначаването на специалисти за допълнителна подкрепа за личностно развитие се извършва въз основа на анализ на нуждите на съответната детска градина при демаркация на ниво лице с процедури BG05M2OP001-3.005 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“ и BG05M2OP001-3.018 „Подкрепа за приобщаващо образование“. Дейността на назначените специалисти в екипите за подкрепа за личностно развитие се осъществява с методическата подкрепа и/или супервизията на специалисти на РЦПППО, ЦСОП, Национален дворец на децата.

Дейност 3 се предоставя само на деца със СОП, в риск, с хронични заболявания и изявени дарби съгласно Наредба за приобщаващото образование, като не се допуска двойно финансиране за едни и същи дейности за едно и също лице, в случай че участва и в проекти „Подкрепа за приобщаващо образование“ и „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“ на МОН. Дейностите за допълнителна подкрепа на децата се осъществяват с методическата подкрепа и/или супервизията на специалисти от РЦПППО, въз основа на оценка на индивидуалните потребности и План за подкрепа на детето, ЦПЛР, Национален дворец на децата. В рамките на Дейност 3 е допустимо закупуване на оборудване/обзавеждане до 3% от преките допустими разходи (материални и нематериални активи) за допълнителна подкрепа за личностно развитие, вкл. за специализирани кабинети и помещения в детските градини по проекта, въз основа на извършен анализ на нуждите от на детската градина.

Оборудване/обзавеждане за допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца може да бъде закупено и за ЦСОП и РЦПППО, работещи с деца от детските градини по проекта, в случай че конкретният бенефициент е обосновал в проектното предложение такава необходимост и е описал механизма за подбор на ЦСОП и РЦПППО.

Допълнителната подкрепа по Дейност 3 следва да вземе предвид напредъка по проекти „Подкрепа за приобщаващо образование“ и „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“ на МОН, използвайки разработените инструментариуми при ясна демаркация на дейности и/или целеви групи на ниво детска градина с оглед избягване на риска от двойно финансиране.

Допълнителната подкрепа по Дейност 3 се предоставя чрез План за подкрепа според индивидуалните потребности и включва: работа с дете по конкретен случай; допълнителни занимания за психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания за постигане на оптимално ниво на самостоятелност и за придобиване и прилагане на умения; осигуряване на специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, специализирани дидактически материали, методики; допълнително обучение за децата със сензорни увреждания; ресурсно подпомагане чрез осигуряване на специалисти като ресурсен учител, психолог, терапевт, логопед и др., специални учебни програми, а за децата с изявени дарби - и осигуряване на специалисти в областта на науката, изкуствата, спорта и технологиите и др. Допълнителната подкрепа по Дейност 3 за децата със СОП, с увреждания

КН.ПО.3.1.10.280423 – за информация

отчита добрите практики като прилага балансирана комбинация от образование със здравни, социални и психо-емоционални грижи.

Дейност 4. „Обща подкрепа за личностно развитие за достъп и трайно приобщаване на деца в предучилищното образование“

о Допълнително обучение по български език на деца , за които българският език не е майчин за повишаване на езиковата им култура . Допълнително обучение на деца с установени пропуски по образователни направления от предучилищното образование с фокус децата в задължителните предучилищни групи.

о Повишаване на езиковата култура , вкл. интеркултурно образование , чрез стимулиране на творческите изяви и повишаване на мотивацията за учене, чрез допълнителни занимания според индивидуалните потребности и интереси на децата, прилагане на иновативни подходи;

о Обогащаване на прилаганите образователни програми и провеждане на практически занимания за екологично образование, за формиране на екологична култура, съзнание и поведение и разумно използване на природните ресурси, опазване на природната среда и на екологичното равновесие, насочени за изграждане на „зелени умения“ от предучилищна възраст. При описание на дейностите КБ следва да посочи приноса им към изграждане на зелени умения.

о Грижа за здравето посредством прилагане на ефективни програми за здравно образование, здравословно хранене, първа долекарска помощ и провеждане на допълнителни дейности за безопасно движение по пътищата.

о Подобряване на физическата култура и социализацията на децата чрез подкрепа за провеждането на спортни занимания и на двигателни дейности в детските градини.

Общата подкрепа по Дейност 4 се предоставя чрез допълнителни занимания на децата в предучилищно образование с акцент децата в задължителните предучилищни групи за преодоляване на обучителни затруднения с фокус към деца от уязвими групи, като на децата със СОП, в риск, с хронични заболявания или с изявени дарби се предоставя и допълнителна подкрепа за личностно развитие съгласно нормативната уредба.

Дейност 4 предвижда предоставяне на обща подкрепа за личностно развитие на деца от уязвими групи в предучилищното образование и обхваща: допълнително обучение по български език на деца, за които българският език не е майчин, допълнително обучение на деца с установени пропуски в усвояването на учебното съдържание с фокус децата в задължителните предучилищни групи, повишаване на езиковата култура и познания чрез стимулиране на творческите изяви и повишаване на мотивацията за учене, чрез занимания по интереси, интеркултурно образование, практически занимания за екологично образование, за формиране на екологична култура, съзнание и поведение и разумно използване на природните ресурси, опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

Допълнителното обучение на деца с установени пропуски в усвояването на учебното съдържание, повишаване на езиковата култура и познания следва да е насочено към деца от уязвими групи и деца, които имат обучителни затруднения и които са отсъствали дълго от

КН.ПО.3.1.10.280423 – за информация

детска градина, както и на деца в предучилищни групи с пропуски в усвояването на учебното съдържание, възникнали вследствие на непредвидени обстоятелства като COVID-19, с фокус развитие на умения за включване в училищно образование.

Заниманията по Дейност 4 прилагат подходи за комплексно учене като следват интересите на децата и могат включват апробиране на иновативни елементи за учебни програми за балансирано развитие на социалните и емоционалните компетенции, когнитивното развитие, при отчитане на значението на играта, контакта с природата, ролята на музиката, изкуството и физическата активност; апробиране на сътрудничество между ангажираните с образование и грижа в ранна детско възраст институции – детски ясли, детски градини и училища за осигуряване на плавен преход към училищното образование.

Дейност 4 допринася към **специфична цел** „Подобряване приобщаващия характер на предучилищното образование с фокус върху децата от уязвими групи, в това число роми, за намаляване на необхванатите и отпаднали от образование деца в задължителна училищна възраст“.

Дейност 3 и Дейност 4 обхващат работа с деца, вкл. и от яслени групи в детските градини и от училища с групи за задължително предучилищно образование чрез осигуряване на подкрепа на педагогически специалисти (психолози, педагогически съветници, логопеди и др.) и непедagogически персонал (медиатори, социални работници, възпитатели и др.), когато е приложимо, на база оценката на индивидуалните потребности на децата.

С изпълнението на операцията се предвижда постигането на заложените в Програма „Образование“ целеви стойности на индикатори за изпълнение и индикатори за резултат. В методологията и критериите за избор на операцията за извършването на междинен преглед и оценка на резултатите по Програма „Образование“ 2021-2027, в съответствие с изискванията на чл. 18 от Регламент (ЕС) 2021/1060, по настоящата операция са определени етапни цели до 2024 г. на планираните индикатори за изпълнение. Съобразно максималния размер на финансовия ресурс за региона в „Преход“ (ЮЗР), за всички индикатори е направено разпределение на стойностите за съответните региони на планиране (региони в „Преход“ и „По-слабо развити региони“).

Индикаторите за изпълнение измерват напредъка на операцията, в рамките на нейната продължителност до 2027 г., при реализиране политиките в образованието като следват логиката на интервенция на дейностите и са както следва:

Индикатори за изпълнение по операцията от Програма „Образование“ 2021-2027:

- ЕЕСО06 брой на децата на възраст под 18 години – **37 283**;

Индикаторът измерва броя на децата, получили допълнителна подкрепа за личностно развитие и децата, получили обща подкрепа за личностно развитие. В случай на дете със СОП, в риск, с хронични заболявания и изявени дарби, което е получило и допълнителна, и обща подкрепа за личностно развитие, то това дете се брои еднократно. Целевата стойност се определя на база исторически данни от проектите по ОПНОИР в съответствие със стратегическите цели и идентифицирани нужди чрез индексация на налични данни и екстраполация, когато е приложимо. *Чрез индикатора ще се измерва приноса на операцията и на ПО 2021-2027 към Европейската гаранция за децата.*

От тях:

КН.ПО.3.1.10.280423 – за информация

- ✓ SOI 1.2. Брой деца и ученици в предучилищното и училищното образование със специални образователни потребности (СОП), в риск, с хронични заболявания и с изявени дарби, получили допълнителна подкрепа за личностно развитие – **4 549**.

Индикаторът измерва броя на подкрепените деца със специални образователни потребности, в риск, с хронични заболявания и с изявени дарби, на които е предоставена допълнителна подкрепа за личностно развитие и осигуряване на подкрепяща среда - подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им, съгласно нормативните изисквания и политиките за реформа в образованието. Едно такова дете се брои еднократно, независимо в колко дейности е участвало, получавайки допълнителна подкрепа за личностно развитие.

- ✓ SOI 1.4. Брой деца и ученици от предучилищното и училищното образование от уязвими групи, получили подкрепа – **32 734**.

Индикаторът измерва броя на децата от уязвими групи, с обучителни затруднения, в риск от отпадане от предучилищно образование, получили обща подкрепа за личностно развитие. Едно такова дете се брои еднократно, независимо в колко дейности е участвало, получавайки обща подкрепа за личностно развитие.

- SOI 1.3. Брой родители, подкрепени в процеса на приобщаващото образование – **37 283**.

Индикаторът измерва броя на родителите, участници в дейности по операцията. В случай че родител участва от името на повече от едно дете, то той се брои еднократно. Независимо в колко дейности/обучения, семинари е участвал един родител, то той се брои еднократно.

- SOI 1.5. Педагогически специалисти и непедагогически персонал, обучени за работа с деца и ученици от уязвими групи - **3 577**.

Индикаторът измерва броя на обучените педагогически специалисти (вкл. експерти от РУО, когато е приложимо) и на обучените образователни медиатори, социални работници и друг непедагогически персонал, придобили или надградили умения за работа с деца със затруднения в ученето (за които българският език не е майчин, отсъствия, липса на мотивация, домашна среда и т.н.), вкл. деца и със СОП, с хронични заболявания, в риск и с изявени дарби, от уязвими групи, в риск от отпадане от образование. Едно лице се брои еднократно, независимо в колко обучения е участвало по операцията.

- ЕЕСО15 малцинства (включително маргинализирани общности като ромите) – **18 641**.

Индикаторът измерва броя на децата от маргинализирани групи, като напр. роми и на техните родители, реално участващи в процеса на приобщаващо образование в дейности по операцията. Едно дете /родител се брои еднократно, независимо в колко дейности е участвал.

Индикатори за резултат по операцията от Програма „Образование“ 2021-2027:

- SRI 1.2. Брой деца и ученици от уязвими групи с подобрени образователни резултати след 1 година участие в операцията – **33 554**.

КН.ПО.3.1.10.280423 – за информация

Индикаторът измерва броя на децата от уязвими групи, със затруднения в ученето, в риск от отпадане, вкл. със СОП, с хронични заболявания, в риск и с изявени дарби в предучилищното образование с подобрени образователни резултати от получената обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие след 1 година участие в дейности по операцията. Индикаторът измерва броя на подкрепените деца, останали в образование и подобрили образователните си резултати и/или намалили броя на отсъствията след 1 година участие в операцията.

- ЕЕCR03 участници, които при напускане на операцията получават квалификация – **3 227** ;

Индикаторът измерва броя на обучените и останали на работа в учебните заведения/в сферата на образованието след приключване на дейностите по операцията педагогически специалисти, получили 1, 2 и/или 3 кредита и след участие в квалификационни курсове и които са повишили капацитета и уменията си за работа с деца със затруднения в ученето, за които българският език не е майчин, отсъствия, липса на мотивация, домашна среда и т.н., вкл. деца със СОП, с хронични заболявания, в риск и с изявени дарби, от уязвими групи, в риск от отпадане от образование и работа с техните родители. Едно лице се брои еднократно независимо в колко квалификационни обучения е участвало и колко квалификационни кредита е получило в рамките на изпълнение на операцията.

Индикаторът е свързан с индикатор за изпълнение SOI 1.5. Педагогически специалисти и непедagogически персонал, обучени за работа с деца и ученици от уязвими групи.

Бюджетът на операцията се планира в размер на 105 400 000 лева и се формира на база определения в Приоритет 1 на Програма „Образование“ 2021-2027 г. финансов ресурс за група дейности 2. „Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в предучилищното и училищното образование“, предвид, че обхваща системните дейности в предучилищното образование, които следва да бъдат извършени своевременно предвид продължителността на настоящата операция до 2027 г. Бюджетът на операцията се планира и отчита спрямо различните категории региони за планиране от ниво NUTS 2². Максимум 20 595 402,00 лв. от общия бюджет на операцията (преки и непреки разходи) могат да бъдат планирани и отчетени към категория Регион в преход (Югозападен район). Останалите средства следва да се планират и отчитат към категория По-слабо развити региони (Северозападен район, Северен централен район, Североизточен район, Югоизточен район, Южен централен район).

Поради въвеждане на опростено отчитане на разходите, ще се актуализират единичните разходи (когато е приложимо), прилагани по други операции по ОПНОИР, като се вземат предвид и нарастващите през последните години разходи за възнаграждения на учителите и непедagogическия персонал.

² Региони, съответстващи на ниво 2 на общата класификация на териториалните единици за статистически цели, създадена с Регламент (ЕО) № 1059/2003, изменен с Регламент (ЕС) 2016/2066.